

EKONOMIA, EKINTZAILITZA ETA ENPRESA JARDUERA

Gai ekonomikoek gero eta garrantzi handiagoa dute gizartearen esparru guztietan, eta modu zuzen-zuzenean eragiten digute, indibidualki eta kolektiboki. Hori dela eta, prestakuntza espezifiko bat behar da, Batxilergoko ikasleari ekonomia, ekintzailitza eta enpresa-jarduera egungo errealitatearen oinarrizko alderdi gisa ulertzeko behar diren gakoak emango dizkiona. Diziplina hau Batxilergoko curriculumean sartzeak egungo gizartearen ikuspegi zabalagoa eta zehatzagoa lortzea ahalbidetzen du, eta herritartasuna jarrera gogoetsu eta kontzientearekin gauzatzen laguntzen du, errealitate ekonomiko soziala ulertzea erraztuz, besteak beste kontzeptu hauen analisiaren bidez: klima-aldaketa, langabezia, baliabideen agortzea, iraultza teknologikoa, negozio-eredu berriak, etab. Horrela, prestakuntza-etapa honetan, ikasleak hobeto jabetuko dira gaur egun ekonomian duten eginkizunaz, kontsumitzaile, aurreztaile, ekintzaile, zergadun eta ondasun eta zerbitzu publikoen erabiltzaile diren aldetik, baita etorkizunean errenta-sortzaile eta herritar libre gisa beteko duten egitekoaz ere.

Ekonomia, Ekintzailitza eta Enpresa Jarduera irakasgaiaren hezkuntza-helburua bat dator Kontseiluaren 2018ko maiatzaren 22ko Gomendioarekin, etengabeko ikaskuntzarako funtsezko gaitasunei buruzkoarekin. Gomendio horretan jasotzen da pertsonak ekonomia eta aukera sozial eta ekonomikoak ulertu behar dituztela. Irakasgaiaren abiapuntua da ikasleek funtsezko konpetentzia guztiak eskuratzea Lehen Hezkuntzan eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan, baina, bereziki, ekintzailetzarako konpetentzia, herritartasunerako konpetentzia, konpetentzia digitala eta konpetentzia pertsonala, soziala eta ikasten ikastekoa. Konpetentzia horiek osatu egiten dira elementu hauen ekarpenarekin: batetik, ekonomiaren eta enpresen funtzionamendua eta ekintzaileen profila ulertzea ahalbidetzen duten elementuak, eta, bestetik, gogoeta kritiko eta eraikitzailearekin eta egungo arazo eta erronkei diziplinarteko ikuspegiarekin aurre egiteko irtenbideen proposamenarekin lotutako elementuak.

Modalitate orokorreko Batxilergoko lehen mailako Ekonomia, Ekintzailitza eta Enpresa Jarduera irakasgaiak, diziplina anitzekoa denez, eskatzen du hainbat arlo osagarri ikasiz jakintzak eskuratzea eta garatzea. Arlo horien artean daude matematika, ingelesa, filosofia eta etika, informatika, etab. Era berean, ekonomiak irakasgai horien berezko jakintzak hobeto bereganatzen eta ulertzen laguntzen du. Horregatik, ezinbestekoa da irakasgai horietako irakasleekin eraginkortasunez koordinatzea, konpetentziak behar bezala eskuratzeko.

Irakasgaiaren diseinuak indarrean dagoen legerian finkatutako helburuak hartzen ditu kontuan, eta lagundu egiten du «espíritu ekintzailea» finkatzen «sormen, malgutasun, ekimen, talde-lan, norberarenganako konfiantza eta zentzu kritikoko jarrerekin». Irakasgaia antolatuta dago ikasleek konpetentzia espezifiko batzuk eskuratzearan inguruan. Konpetentzia horiek proposatzen dute ikasleek modu kritikoan eta gogoetsuan analizatzea zientzia ekonomikoaren ekarpenak, baloratuz, diziplinarteko ikuspegi batetik, pertsonak eta erakundeek erabaki ekonomikoak hartzeari dagokionez duten portaera, eskasiaren arazotik eta haren ondorioetatik abiatuta. Konpetentzia horiek ikasleengandik eskatzen dute, halaber, identifikatu eta balora ditzatela ekintzaileek bereizgarri dituzten trebetasunak eta konpetentziak, behar dituzten heinean horiek bere egin ditzaten; ezagutu eta uler ditzatela enpresa-estrategiak, horien bilakaera analituz eta negozio-eredu berriak bereiziz; eta analiza ditzatela sortzen

diren eraldaketa sozioekonomikoak, enpresa-jardueran berrikuntza eta iraultza digitala dakartenak.

Ebaluazio-irizpideen helburua da ikasgaiaren konpetentzia espezifikoen lorpen-maila zehaztea, jakintzak zein neurritan barneratzen eta nola aplikatzen diren egiaztatzea, eta ikasleek beren garapen pertsonal eta akademikorako jarrera eta balio garrantzitsuak hartzen dituzten ondorioztatzen dute. Haien formulazioan, beraz, jakitea, egiten jakitea eta izaten jakitea aipatzen da argi eta garbi.

Konpetentzia espezifikoak eskuratzen laguntzen duten oinarrizko jakintzak hiru multzotan antolatzen dira. Lehenengoa alderdi ekonomikoei lotuta dago, eta, aldi berean, bi azpimultzo biltzen ditu, hurrenez hurren, eskasiaren arazoari eta arazo ekonomikoaren tratamenduari buruzkoak, baita ekonomiarekin eta horrek beste diziplina batzuekin dituen loturekin zerikusia duten gaiei buruzkoak ere. Multzo honek aukera ematen du errealitatearen analisia ikuspegi zabalago eta integratzaileago batetik egiteko. Jakintzen bigarren multzoa ekintzailetzarekin eta ekintzaileen ezagutzarekin lotzen da. Ekimena eta zentzu ekintzailea duten pertsonen ezaugarri diren trebetasunak eta konpetentziak ikasleei aurkezten saiatzen da. Etorkizunerako bidean ikasleak inspiratuko dituzten benetako erreferentetzat ikusten dira pertsona horiek. Era berean, bide horretan topa ditzaketen zailtasunen ikuspegi objektiboa eta errealista eman nahi du. Hirugarren eta azken multzoak enpresa-jarduera du ardatz, eta enpresek gauzatzen dituzten estrategiak analizatzen ditu, baita negozio-eredu berriak ere, betiere kontuan hartuta iraultza teknologikoaren eta digitalaren ondorioz arlo horretan dauden berrikuntzak.

Gaiari ikuspegi teoriko-praktiko batetik heldu nahi zaio, jakintzak modu objektiboan aplikatuz enpresa-errealitateari buruzko kasuen analisisan eta ikerketetan. Enpresa-estrategiak ezagutzeak eta eztabaidatzeak, kasu erreal eta esanguratsuen azterketatik abiatuta, bidea emango du ikasleak norberaren eta besteen ezaugarriak sustatzearen garrantziaz jabetzeko eta ahalegin-, iraunkortasun- eta gaintitze-jarrerak sustatzeko, eta elementu horietan ikaskuntzarako eta lorpenerako bidean balio indibidual nahiz kolektiborako ekarpen bat ikusten da.

KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK

1. Zientzia ekonomikoaren ekarpenak modu kritiko eta gogoetatsuan analizatzea, beste diziplina batzuekin duen erlazioa baloratuz, errealitatea ikuspegi integral batetik ulertzeko eta herritar arduratsu, autonomo eta konprometitu gisa jarduteko.

Gaur egungo errealitate ekonomikoa konplexua da, baita esparru horretan arazoei irtenbidea ematea eta erabakiak hartzea ere, aldagai askok esku hartzen baitute prozesu ekonomikoan. Horregatik, garrantzitsua da ikasleek, baliabide analogiko eta digitalen bidezko azterketa eta analisi gogoetatsuaren bidez, gai izatea zientzia ekonomikoaren ezagutzak eta probabilitistikoak ez diren lege orokorrak ezartzeko dituzten zailtasunak beste diziplina batzuek eskaintzen dituzten ezagutzekin erlazionatzea, gizarte-zientzien esparrukoak nahiz beste esparru batzuetakoak izan. Konexio horrek munduaren ikuspegi osoagoa ematen du, eta aukera ematen du ingurune ekonomikoan eta sozialean gertatzen diren aldaketak hobeto ulertzeko eta arazo ekonomikoetarako irtenbide integralak proposatzeko, herritar arduratsu, autonomo eta konprometitu gisa.

Konpetentzia espezifikoa hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, STEM5, KD1, KPSII1.2, KPSII5, HK1, EK1 eta EK2.

2. Erabaki ekonomikoak hartzeko portaera bai indibiduala, bai kolektiboa diziplinarteko ikuspegitik analizatzea, eskasiaren arazoa eta horren ondorioak ebaluatuz, arazo horren ondoriozko aldaketa ekonomikoak eta sozialak ulertzeko eta horren arabera jarduteko.

Eskasiaren eta horren ondorioen arazoa zientzia ekonomiko osoaren azpian dago, eta gizabanakoen eta gizartearen portaera baldintzatzen du arlo horretan erabakiak hartzeko garaian.

Ikasleek arazo horren ikuspegi integrala izatea lortzen badute, gai izango dira jarduteko eta erabaki zorrotzagoak hartzeko, erabaki horiek analisi global baten emaitza izango baitira, eta horretan kontuan hartu izango dituzte, aldagai ekonomikoak ez ezik, beste aldagai soziologiko batzuk ere, hala nola gizabanakoen portaerak erabakiak hartzean duen eragina; aldagai psikologikoak, hala nola erabaki arrazionalak hartzean izandako akatsen analisia; edo filosofikoak eta etikoak, hala nola baliagarritasunari eta zioritasunari buruzko gogoeta.

Konpetentzia espezifikoa hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, STEM2, STEM5, KPSII1.2, KPSII5, HK4, EK1 eta EK2

3. Korrespondentziak ezartzea garapen iraunkorreko helburuen eta kasu errealak aztertuz eskuratutako ikasketen artean, ekonomia- eta enpresa-tresnen laguntzaz haiek analizatuz, egungo erronkei erantzuten lagunduko duen jarrera sentikorra eta portaera arduratsua eta proaktiboa sortzeko.

Garapen iraunkorreko helburuen (GIH) eta garapen ekonomiko eta sozialaren arteko erlazioa modu praktikoan ulertzeak eta aipatutako helburuak ekonomia- eta enpresa-tresnen bidez analizatzeak ikasleei bidea emango die haiek lortzearen garrantziaz jabetzeko, eta ekonomiaren esparruan eragin handia duten XXI. mendeko munduko erronkei erantzun ahal izateko.

Egoera errealak analizatzeak, halaber, ikasleei aukera emango die sentsibilizatzeko eta banakako edo taldeko ekintza errazen bidez gizartea eta ingurunea hobetu daitezkeela ulertzeko.

Konpetentzia espezifikoa hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: STEM2, STEM5, KPSII1.2, HK4, EK1 eta EK2.

4. Ekintzaileak egungo errealitatearen barruan ezaugarritzen dituzten trebetasunak eta konpetentziak identifikatzea eta baloratzea, haien profilak eta erronkei aurre egiteko modua analizatuz, norberaren ekintzailetza-trebetasunak ezagutzeko eta indartzeko eta bizitzako egoera errealean aplikatzeko.

Egungo ekintzailearen profila analizatzeak konpetentzia pertsonal eta sozial desiragarriei buruz gogoeta egitea eskatzen du, hala nola honako hauei buruz: sormena, enpatia, ekimen-gaitasuna eta erronkei aurre egiteko gaitasuna. Era berean, profil hau garatzean eragina duten beste alderdi psikologiko batzuk baloratu eta kontuan hartu behar dira, hala nola ekiteko garaian beldurrak eragiten dituzten uste mugatzaileak, adimen emozionalaren garrantzia edo emozioen kontrola. Izan ere, horiek pentsamenduak eta lorpenaren irismena baldintzatzen dituzte.

Komeni da ikasleak hurbileko ekintzaileengana hurbiltzea, horien dohainak eta konpetentziak ezagutzen jakin dezaten eta, horrela, gai izan daitezen ekintzaileengandik ikasteko eta ebaluatzeko zer neurritan eskuratu edo indartu ditzaketen dohain eta konpetentzia horiek prestakuntzaren eta entrenamenduaren bidez, eguneroko bizitzan aplikatzeko.

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: KPSII1.1, KPSII1.2, KPSII3.1 HK1, HK3, EK2 eta KAKK4.2

5. Enpresa-estrategiak ulertzea, horien bilakaera analizatuz eta hainbat esparru eta sektoreri lotutako erakundeek garatutako negozio-eredu berriak bereiziz, enpresen filosofia identifikatzeko, joerak ezagutzeko eta egungo gizartean enpresek duten jarduerari zentzu kritikoz balioa emateko.

Enpresa-estrategiak eboluzionatu egiten du eta aldaketa ekonomiko eta sozialetara egokitzen da. Bilakaera hori analizatu behar da, eta negozio-eredu berriei eta egungo gizartean enpresak dituen joerei buruz gogoeta egin behar da, espiritu kritikoz baloratuta sartzen ari diren aldaketak, hala nola lanlekua ulertzeko modu berria edo bezeroaren ezaugarri berriak, eta horrek negozio-estrategia berriak eskatzen ditu.

Ikasleek, enpresen kasu zehatzak analizatuta, enpresa bakoitzaren ikuspegia eta filosofia hobeto ulertu ahal izango dute, eta haien indarrak eta ahuleziak baloratu. Kasuen analisiak aztergai izan ditzake estrategia berritzaileak dituzten enpresa handiak, beren sektorean enpresaren kontzeptua aldatu dutenak, edo txikiagoak eta hurbilagokoak, beren balio-proposamena hain asmo handikoa ez izan arren, eraginkorra badena ingurune landatarretan, hiritarretan, tokikoetan eta globaletan.

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, KD1, KPSII3.2, HK1, HK3, EK1, EK2 eta KAKK1.

6. Eraldaketa ekonomikoa eta soziala eta horren ondorioak analizatzea, berrikuntzak eta iraultza digitalak enpresa-jardueran duten garrantzia ezagutuz, enpresek egungo erronkei ematen dizkieten erantzunak ulertzeko eta erronka horietarako alternatibak eta irtenbide berriak proposatzeko.

Eraldaketa teknologiko, ekonomiko eta sozial azkarra aldaketa sakonak eragiten ari da enpresa-jardueran, eta horrek enpresak egokitzera eta berritzera behartzen ditu, gero eta lehiakorragoa den mundu batean bizirauteko, gero eta konplexuagoak diren arazoei erantzuteko eta egungo erronkei irtenbideak eskaintzeko.

Enpresak eraldaketa hori nola egiten ari diren ulertzeak ikasleei bidea emango die iraultza teknologikoak eta eraldaketa digitalak ekonomian dituzten ondorioak ebaluatzeko, baina baita beste esparru batzuetan ere, hala nola lan-merkatuan edo gizarte-antolamenduan, eta analisi kritiko batetik abiatuta desorekak hobetzeko alternatibak eta konponbideak planteatu ahal izango dituzte.

Konpetentzia espezifikoa hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, HKK3, STEM4, KD5, KPSII3.2, HK4, EK1 eta EK2.

EBALUAZIO-IRIZPIDEAK

1. konpetentzia espezifikoa
1.1 Errealitatea ulertzea, zientzia ekonomikoak eskaintzen dituen ekarpenei buruzko analisi kritiko eta gogoetatsutik abiatuz eta beste diziplina batzuekin duen erlazioa baloratuz, haren ikuspegi integrala lortzeko eta erantzukizunak eta konpromisoak hartzeko.
2. konpetentzia espezifikoa
2.1 Aldaketa ekonomikoak eta sozialak ulertzea, erabakiak hartzeko prozesuan gizakiak duen portaerari buruzko diziplinarteko analisi batetik abiatuz, eskasiaren arazoa eta horren ondorioak ebaluatuz eta ikasleak horren arabera jokatzera bultatuz.
3. konpetentzia espezifikoa
3.1 Garapen iraunkorreko helburuen (GIH) eta garapen ekonomiko eta sozialaren artean dagoen erlazioaz jabetzea, erlazio hori tresna ekonomiko eta enpresarialen bidez analizatuz eta horren ondorioak irudikatuz.
3.2 Jarrera sentikorrek eta portaera arduratsuak eta proaktiboak sortzea, kasu errealean azterketatik abiatuta egungo erronkei erantzuten laguntzeko, errealitatearen eta eskuratutako ikaskuntzen arteko korrespondentziak ezarriz.
4. konpetentzia espezifikoa
4.1 Norberaren ekintzailtza-trebetasunak ezagutzea eta indartzea, hurbileko ekintzaileek dituzten trebetasunak eta bizitzako benetako erronkei aurre egiteko modua identifikatuz eta baloratuz.
5. konpetentzia espezifikoa

5.1 Enpresen joerak ezagutzea eta haien filosofia identifikatzea, haien enpresa-estrategiak ulertuz eta haien bilakaera analizatuz, baita garatutako negozio-ereduak ere, enpresa-jarduerari zentzu kritikoz balioa emanez.

5.2 Hainbat sektore eta esparrutako enpresek garatutako negozio-eredu berriak bereiztea, horien aukerak eta mugak analizatuz.

6. kompetentzia espezifikoak

6.1 Enpresek egungo erronkei ematen dizkieten erantzunak ulertzea, gizartea izaten ari den eraldaketa ekonomikoa, laborala eta soziala analizatuz.

6.2 Gaur egungo erronketarako alternatibak eta irtenbide berriak proposatzea, berrikuntzak eta iraultza digitalak enpresa-jardueran duten garrantzia ezagutuz.

OINARRIZKO JAKINTZAK

Ekonomia, Ekintzaitza eta Enpresa Jarduera	
A. Ekonomia	
1. Eskasia eta arazo ekonomikoa	Eskasia eta horren ondorioak. Baliabideen gehiegizko ustiapenaren ondorioekiko sentibilizazioa*. Aukera-kostua. Eskasia eta efizientzia. Ondasunen balioaren, erabilera-balioaren eta kanbio-balioaren paradoxa.
	Eskasia, eta baliabideak esleitzeko sistemak. Ondasun eta zerbitzuen merkatuaren funtzionamendua*.
	Lan-merkatua: Funtzionamendua eta joerak*.
	Merkatuaren akatsak eta sektore publikoaren esku-hartzearen balorazio positiboa. Sektore publikoaren akatsak eta horien inplikazioak*.
	Errentaren fluxu zirkularra*. Eskaintza eta eskari agregatua. Errealitate ekonomikoaren elementu eta agregatuen artean dauden erlazioei buruzko analisia.
	Finantza-sistema*. Dirua eta transakzioak. Finantza pertsonalen plangintza eta kudeaketa: arriskua eta onura.
	Garapen iraunkorreko helburuak (GIH) eta gaur egungo erronka ekonomikoak. *Tokiko kasuen azterketa: euskal gizarteak GIHak betetzeko Agenda 2030arekiko duen konpromisoa; aliantza sozialak eta ekonomikoak.

2. Ekonomia eta beste diziplina batzuk	Ekonomia gizarte-zientzia gisa*. Analisi ekonomikorako arazo nagusiei buruzko gogoeta kritikoa: errealitatearen konplexutasuna eta suposizio sinplifikatzaileen txertaketa. Lege orokorrak ezartzeko zailtasunen onarpena.
	Ekonomia matematikarekin eta estatistikarekin lotuta. Modelizazio matematikoa analisi ekonomikorako tresna gisa.
	Ekonomia eta soziologia*. Analisi ekonomikoa eta indibidualismo metodologikoa. Errealitate soziala analizatzeko beste alternatiba batzuk. Ikuspegi soziologikoa: talde soziala analisi ekonomikorako unitate gisa. Ongizate soziala eta bizi-kalitatea ikuspegi soziologikotik
	Ekonomia eta psikologia*. Gizabanakoak eta portaera arrazionala. Arrazionaltasunaren akatsak. Portaeraren ekonomia, psikologia ekonomikoa eta erabakiaren teoria. Ongizatea psikologia positiboan.
	Filosofia, etika eta ekonomia: utilitarismoa eta zoriontasuna. Eragile ekonomikoak eta horien erabilgarritasunaren maximizazioa*. Ongizate sozialaren maximizazioa eta eraginkortasuna versus ekitatea eztabaida ikuspegi etiko batetik.
B. Ekintzailtza	
Ekintzailea eta barne-ekintzailea. Konpetentziak, ezaugarriak eta ohiturak. *Adimen emozionala* eta adimen exekutiboa.	
Espiritu ekintzailea: beharren eta aukeren bilaketa. *Jarrera ekintzailearen sustapena. Sormenaren eta proaktibitatearen entrenamendua*.	
Ekintzailtza buruzko usteak*. Ekiteko beldurra: Akatsaren ezagutza eta balorazioa ikasteko aukera gisa.	
Estereotipoak enpresa-profilean; genero-rolen haustura enpresa-jardueran.	
Gizarte-trebetasunak. Motak eta aplikazioa. Taldeen kudeaketa eta giza harremanen teoria.	
Ekintzailearen misioa eta ikuspegia. Ideia versus errealitatea: *proiektu ekintzailea sortzeari eta abian jartzeari buruzko oinarritzko nozioak*.	
Ideiaren, produktuaren eta markaren babesa*.	

Ekintzailearen autoebaluzioa. Tresnak.

C. Enpresa-jarduera

Iraultza teknologikoa. Teknologikoaren boterea. Negozio-ereduak. Eraldaketa digitala.
*Iraultza digitalak eta teknologikoak eragindako aldaketen balorazio kritikoa.

Merkatua eta bezeroak. Marketin digitala. *Negozio-eredu berriak.

Enpresa-kultura eta talentuaren kudeaketa. Lidergoa. Emakumearen zeregina enpresa-jardueran.

Lanlekua. Etorkizuneko enpresa. Joerak.

Enpresaren estrategia eta kudeaketa. *Berrikuntza. Iraunkortasuna*.

Enpresa-kasuen analisia: barneko eta kanpoko analisia. *AMIA*.